

DISCUSSIONOTA CAMERATOEZICHT

1. Inleiding

De laatste jaren is regelmatig gediscussieerd over het al dan niet invoeren van cameratoezicht voor de handhaving van de openbare orde. De discussie is nog steeds actueel en reden te meer om deze notitie nu aan de gemeenteraad aan te bieden. Tijdens de behandeling van de begroting van de raad heeft het college toegezegd nog in 2009 deze discussienotitie aan te bieden.

Vanuit de gevoelde behoefte om de standpunten nogmaals goed te wegen, heeft het College besloten een onderzoek te laten doen en een discussienota cameratoezicht op te stellen, om de Raad actief te voorzien van ingrediënten om een discussie te kunnen voeren. De onderzoeksnota "Toezicht in Beeld" treft u bijgevoegd aan. De nota is opgesteld door Jelle Hofstra, die dit in het kader van zijn stage het onderzoek heeft uitgevoerd.

Deze oplegger geeft de belangrijkste vertrekpunten voor een handzame discussie en de voornaamste bevindingen uit een diepgravend onderzoek naar cameratoezicht. Voor verdieping raden wij u aan de achterliggende nota te bestuderen.

2. Feiten, doel en verwachtingen

2.1. Algemeen

De wens cameratoezicht in te stellen komt voort uit de behoefte aan veiligheid in onze maatschappij. Dikwijls aangewakkerd door incidenten die maatschappelijke onrust veroorzaken. Juist door deze onrust wordt de feitelijke veiligheidssituatie wel eens uit het oog verloren. Bij de discussie over het al dan niet invoeren van cameratoezicht is juist die feitelijke situatie belangrijk. Het is zaak te weten wat de omvang van de criminaliteit is en of er problemen zijn in de handhaving van de openbare orde en veiligheid. Pas als daar duidelijkheid over is, kan geconcludeerd worden of cameratoezicht noodzakelijk en gerechtvaardigd is. Naast deze feitelikheden moet duidelijk zijn wat van cameratoezicht mag worden verwacht en welke doelen erbij worden gesteld.

2.2. Feitelijke gegevens

Uit het onderzoek blijkt dat jaarlijks tussen de 19 en 27 keer aangifte wordt gedaan van een geweldsdelict gedurende de uitgaansuren in het uitgaansgebied van de stad. Hierbij ligt het op een klein deel van het uitgaansgebied. Ten aanzien van de handhaving van de openbare orde en veiligheid blijkt dat in Assen sprake is van een hoog oplossingspercentage van 89% voor geweldszaken. Gemiddeld op één van de twee stapavonden moet door de politie worden ingegrepen bij (dreigende) vechtpartijen, opstootjes en andere overlast.

2.3. Verwachtingen

Uit werkbezoeken en literatuuronderzoek blijken de volgende effecten van cameratoezicht:

- Er is sprake van een beperkt preventieve werking. Vooral bij geweld en agressie in samenhang met uitgaan is het effect minder duidelijk. Wel kan de politie bij live uitgekeken beelden vaak erger voorkomen.
- Er is een duidelijk positief effect op het veiligheidsgevoel van burgers en werkers en politie in het toezichtgebied.
- De pakkans van daders neemt toe, evenals de aangiftebereidheid van slachtoffers.
- Verdachten bekennen eerder bij confrontatie met camerabeelden
- Er komen meer feiten ter kennis van de politie, zodat men een beter zicht op de reële veiligheidssituatie krijgt.

2.4 Doelen

Kijkend naar de Asser situatie en de uitkomsten van het onderzoek, kunnen de volgende doelstellingen voor cameratoezicht worden geformuleerd:

1. Beheersing en bestrijding van geweld en overlast in het uitgaansgebied tijdens de uitgaansuren, als instrument passend in het integrale veiligheidsconcept;
2. Het vergroten en onderhouden van het veiligheidsgevoel van bewoners, werkers, bezoekers en hulpverleners in het uitgaansgebied;
3. Ondersteuning van de politie bij het voorkomen en opsporen van strafbare feiten bij de handhaving van de openbare orde en veiligheid;
4. Ondersteuning van de hulpdiensten bij calamiteiten;
5. Ondersteuning bij grootschalige evenementen;
6. Als instrument bij de inrichting en uitoefening van Informatie gestuurde politiezorg bij de handhaving van de openbare orde.

Hierbij zijn de volgende kanttekeningen te maken. Deze doelstellingen zijn voor een groot deel alleen te halen als gedurende bepaalde uren de camerabeelden live worden uitgekeken en de politie aan opvolging van de incidentmeldingen via het cameratoezicht kan voldoen. Er zou dan voor een relatief dure vorm van cameratoezicht moeten worden gekozen. De politie is vanwege capaciteitsproblemen vaak terughoudend dit cameratoezicht zelf uit te voeren en dit zal dan door de gemeente moeten worden georganiseerd of aan derden moeten worden uitbesteed. Belangrijk is dat periodiek wordt geëvalueerd of de doelen ook daadwerkelijk worden gehaald.

3. Voor- en nadelen cameratoezicht

Naast de bewustwording over de feitelijke noodzaak, verwachtingen en doelstellingen van cameratoezicht is het voor een goede afweging voor het al dan niet invoeren van cameratoezicht nuttig om de voor- en nadelen in beeld te zetten.

Per saldo kunnen de volgende objectieve voor- en nadelen worden genoemd van cameratoezicht.

Voordelen	Nadelen
Bij live uitkijken kan erger worden voorkomen	Inbreuk op de privacy
Positief effect op het veiligheidsgevoel	Dure investering
De pakkans neemt toe	Preventieve werking beperkt
Meer zicht op veiligheidssituatie	Noodzaak periodiek te evalueren
Beperkte preventieve werking	Gevolgen voor politie-inzet
Bewijsmiddel bij opsporing	Effecten grootst bij live uitkijken (dure variant)

4. Veronderstellingen – realiteit

In de maatschappelijke discussie in Assen over onze veiligheid en de rol van cameratoezicht daarin komen vaak twee veronderstellingen naar voren.

I. Vaak wordt verondersteld dat cameratoezicht hét middel is ter voorkoming, bestrijding en oplossing van criminaliteit.

II. Tevens wordt vaak verondersteld dat in Assen nog geheel geen sprake is van cameratoezicht.

Beide veronderstellingen worden hieronder verder toegelicht, waaruit zal blijken dat beide moeten worden genuanceerd.

4.1. Toegevoegde waarde cameratoezicht (publiek)

De veronderstelling dat publiek cameratoezicht hét middel ter voorkoming bestrijding en oplossing van criminaliteit is, moet zoals gezegd worden genuanceerd. Uit onderzoek blijkt dat publiek cameratoezicht als een noodzakelijke *aanvulling* op het integraal veiligheidsbeleid moet worden gezien. Bovendien is vaak sprake van *privaat* cameratoezicht op locaties waar de grootste behoefte hieraan wordt gevoeld, of heeft men plannen in die richting. Ook roepen nieuwe ontwikkelingen de vraag op of vast publiek cameratoezicht nog een wezenlijke bijdrage levert aan het veiligheidsbeleid. Hierbij moet bijvoorbeeld gedacht worden aan het toenemend gebruik van mobiele camera's onder de bevolking, waarmee calamiteiten worden vastgelegd en de publicatie hiervan op internet. Bovendien kan de inzet van mobiele camera's door de politie worden genoemd.

4.2. Bestaand cameratoezicht in Assen (privaat)

Uit het onderzoek blijkt dat al sprake is van cameratoezicht in Assen, of er zijn particuliere initiatieven in die richting. Zo hebben horeca exploitanten en winkelbedrijven camera's geïnstalleerd. In een doorsnee supermarkt hangen rond de 50 camera's. Soms bestrijken deze camera's ook een deel van de openbare weg en zijn er bedrijventerreinen die worden bewaakt of bewaakt gaan worden door camerasystemen, waarbij ook de openbare (toegangs)wegen worden bestreken. Het College Bescherming Persoonsgegevens (CBP) acht dit een gerechtvaardigd belang. Doel en voorwaarden moeten worden gemeld aan het CBP. In deze zogenoemde overlap- of hybride gebieden blijft het gemeentebestuur echter verantwoordelijk voor de privacy-bescherming van de burger.

De gemeente past cameratoezicht bij voor de bescherming van scholen. Dergelijke initiatieven worden in toenemende mate in samenwerkingsverbanden georganiseerd en afgestemd op de lokale behoefte aan veiligheid. Ook regionaal zijn ontwikkelingen waar de gemeente als deelnemer aan het Regionaal Platform Criminaliteitsbeheersing Drenthe reeds nauw bij is betrokken. In Assen Noord is het bijvoorbeeld de bedoeling op bedrijventerreinen gezamenlijk cameratoezicht te organiseren, dit proces verkeert in de fase van het aanvragen van offertes.

Daarnaast wordt nagedacht hoe men reeds in de ontwikkelingsfase van projecten kan inspelen op veiligheidsaspecten, waarbij cameratoezicht, maar ook innovaties als censortechnieken een rol kunnen spelen.

5. Kosten

Voor het berekenen van de kosten, worden twee modellen geanalyseerd.

5.1. ‘Klassiek publiek cameratoezicht’

In deze variant hangen camera's in de binnenstad in het publieke domein, waarbij de focus ligt op geweldszaken en ondersteuning van de politie tijdens uitgaansavonden. De kosten zijn volledig voor rekening van de gemeente. Hierin zijn drie categorieën te onderscheiden

Eenvoudige variant: de beelden opgenomen en worden, bij incidenten, achteraf bekeken. Kosten per jaar €50.000

Middenvariant: de beelden gedurende een bepaalde tijd live door toezichthouders uitgekeken. Kosten per jaar €170.000.

Zware variant: de beelden gedurende een bepaalde tijd live door toezichthouders uitgekeken. Deze variant kent een duurder (kabel)netwerk. Kosten per jaar: €200.000/jaar

Bij deze varianten geldt dat bij de aanleggen van de camera's rekening gehouden moet worden met inrichtingskosten (aanleggen kabels, verlichtingsniveau etc.) Dit is minimaal € 50.000.

5.2. Privaat toezicht

Bij deze vorm van cameratoezicht hangen camera's (met sensors) in private domein bij alle bedrijventerreinen, winkelcentra, horeca-inrichtingen en gemeentelijke gebouwen in Assen. De focus ligt op toezicht, toezichthouders, (brand)veiligheid, bestrijding van overlast en vermogenscriminaliteit. De kosten worden gedeeld door alle betrokken partijen in een publiek-private samenwerking, waarbij de gemeente initieert en coördineert. De meerwaarde is dat veiligheid gezamenlijk wordt ingekocht. Dat is efficiënter dan dat ieder dit voor zich doet.

De gemeente neemt de taak van initiator en coördinator op zich om de publiek-private samenwerking te stimuleren, op te richten, vorm te geven en weg te zetten. De kosten hiervoor zijn €150.000 op jaarbasis.

De kosten voor het aanleggen van slimme camera's zal hoger liggen dan bij klassiek cameratoezicht, maar de kosten worden gedeeld. Een inschatting is lastig te maken, want het is afhankelijk van het aantal deelnemende partijen.

De gemeente besteed ongeveer €75.000 aan de beveiliging van gemeentelijke eigendommen. Dat houden wij aan als richtlijn voor de jaarlijkse kosten van de gemeente in de publiek-private samenwerking.

Omdat een publiek-private samenwerking nog nooit op de schaal van een stad is ondernomen, zal bij deze variant ook gekeken moeten worden naar mogelijkheden van subsidie en cofinanciering (veiligheid, toepassing sensortechnologie, MKB, Kamer van Koophandel, verzekeraars). Dit zou voor het eerst in Nederland zijn.